

Ve virtuální realitě

Byla jsem v kůži muže s demencí

Poslední červencový den jsem v Táboře v sídle Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR absolvovala kurz virtuální reality, kdy si na vlastní kůži můžete zažít, jak vnímá svět člověk žijící s demencí.¹

Do virtuální reality vstoupili i Taťána Gregor Brzobohatá a ministr zdravotnictví Adam Vojtěch

Text:

Ing. Petra Cibulková,
zástupkyně šéfredaktorky

Přestože se jedná o třetí nejčastější chorobu u nás (po depresích a diabetu), člověk žijící s touto chorobou se často musí potýkat se stigmatizací ze strany svého okolí, potažmo celé veřejnosti. V České republice, ale nejen u nás, je stále nízká míra informovanosti, která je alfou a omegou u každého onemocnění či choroby, aby se všichni, kteří se musí s následky potýkat, s nimi smířili a hledali svůj smysl života navzdory nepřízní osudu. Nejen to se účastníci na tábořském kurzu dozvěděli. Kurz je určen jak profesionálům, tak i neformálním pečujícím, jako jsou členové rodiny. Účastníci si odnesou znalosti a nové poznatky, které povedou ke zlepšení kvality života člověka s demencí, ale pomohou také pečujícím lépe pochopit vnímání lidí s demencí a usnadní tak péči o ně. Utřídí si již získané informace a po absolvování kurzu využijí inspirativní vědomosti pro svoji praxi.

Přestože teploty směřovaly k tropickým hodnotám, sešlo se na kurzu Virtuální realita demence celkem 15 účastníků v dobré náladě a připraveni v plné síle

získat nové poznatky. Řady profesionálů jsem rozšířila coby zástupkyně redakce, která vám v nadcházejících řádcích přiblíží obsah inovativního kurzu virtuální reality. Účastníky kurzu čekají tři virtuální reality a několik vzdělávacích filmů s výpověďmi lidí žijících s demencí. Kurzem provázela lektorka APSS ČR Andrea Tajanovská, která s lehkostí sobě vlastní do tématu vtáhla a zároveň zapojila i člověka, jako jsem já, který o sociálních službách pouze píše a nemá osobní zkušenosti coby pečující osoba ať už ve specializovaném zařízení, nebo v domácím prostředí. Po úvodním zahájení a informacích, co nás ten den čeká, se jednotliví účastníci krátce představili, což následně pomohlo týmové spolupráci na jednotlivých úkolech. Sešli se sociální pracovníci, vedoucí pracovníci i ředitelka zařízení poskytujícího sociální služby ze všech koutů České republiky, z Bechyně, Říčana,

Prahy, Prachatic, Sedlčan, ale i z dalekých Kralovic či Chlumce nad Cidlinou. Kurz je zaměřen na osoby žijící s demencí, ale také na osoby, které o lidi s demencí pečují. Na rodinu či sociální pracovníky se v souvislosti s touto chorobou nesmí zapomínat, protože jejich úsilí je nesmírně důležité pro zachování autonomie nemocného zejména v první fázi onemocnění a hlavně v době, kdy stále žije v domácím prostředí.

V prvním bloku kurzu každý z účastníků popisoval profesní, ale také osobní zkušenosti s touto chorobou. Jak uvedla Andrea Tajanovská, primárním klientem je člověk žijící s demencí, sekundárním pak jeho rodina, se kterou, jak již bylo řečeno, je velmi důležité komunikovat a předávat jí informace a celkově o ni pečovat. Člověk, který nemá žádné osobní zkušenosti s demencí, si jen těžko dokáže představit, s jakými problémy se musí rodina v každodenním životě potýkat, pokud se o člověka s demencí stará. Tato choroba totiž narušuje jak kognitivní, tak i komunikativní funkce. V tomto bloku jsme zhlédli první vzdělávací film, kde o svých emočních i praktických problémech s demencí hovořili lidé v produktivním věku 40 až 50 let. Demence totiž může postihnout člověka nezávisle na dosaženém věku, i když ve společnosti je ve velké míře zažitá, že demencí onemocní lidé až po 80. roku života. Bohužel tato nemoc si nevybírá, a tak z filmu bylo patrné, že nepřestávají mít smysl života, chtějí, aby jejich život měl nějaký účel.

V druhém bloku jsme se všichni opět sešli plni očekávání, protože před námi již na stolech ležely virtuální brýle a na vlastní kůži jsme měli zažít, s jakými problémy se potýká člověk žijící s demencí. Ve virtuálním světě nás čekal třiašedesátiletý muž Edie trpící demencí. Ta obrátila život vzhůru nohama jemu i jeho ženě Marci, která se o něj stará. Pomocí virtuálního programu jsme sledovali realitu kolem sebe jeho očima, stali jsme se na chvíli Ediem, a ve sluchátkách jsme slyšeli zvuky, které vnímal. Banalita, jako dojít si v noci na toaletu, se v tuto chvíli stává nepřekonatelným problémem, přestože jste v domácím prostředí, které je vám blízké.

¹ O vzdělávacím programu APSS ČR jsme informovali ve dvojčísle červen/červenec 2019, pozn. red.

Po obědové pauze nás čekalo další vzdělávací video, tentokrát na téma, jak demence ovlivňuje mozek a osobnost, co je to demence a jaké části mozku jsou demencí zasaženy a jaký to má vliv na každodenní život člověka. Také jsme zhlédli druhou část virtuální reality, kdy jsme s Ediem procházeli již upraveným bytem, aby často banální věci, v tomto případě dojít si na toaletu, zvládl nemocný člověk co nejdéle sám a byla tak zachována jeho autonomie. Bylo již znát, že v upraveném prostředí není člověk tak dezorientovaný a úkony provádí s větší jistotou.

Na konci kurzu se účastníci svěřili se svými pocity, které v nich virtuální realita zanechala a co jim kurz přinesl do praxe nového. Všem se kurz velmi líbil, ocenili jsme také lektorský výkon Andrey Tajanovské, která během celého kurzu uváděla své zkušenosti z praxe. Ocenili jsme ale také výhody technologického pokroku, díky kterému jsme sami mohli zažít, jaké pocity a úzkosti zažívá člověk žijící s demencí i při banálních všednostech života. Každý jsme si odnesli mnoho poznatků, které budou moci sociální pracovníci na různých úrovních v zařízeních aplikovat nebo se jimi inspirovat. Po skončení kurzu jsem se zeptala své sousedky na bezprostřední pocity a co si s sebou odnáší do své praxe. Byla jí Mgr. Bc. et Bc. Tereza Horáková, vedoucí sociálního úseku v Domově V Podzámčí, která uvedla: „Bála jsem se, že mi ve virtuální realitě bude špatně, ale nakonec to bylo příjemné. Odnáším si nápady a tipy na úpravy na pokojích, ale nemyslím si, že by v našem zařízení byly nutné velké zásahy a bylo nutné něco měnit.“

Sama za sebe musím říci, že ačkoli nemám v rodině žádného člověka s demencí ani jiné osobní zkušenosti, absolvováním kurzu dokážu ještě více ocenit zápal pracovníků v sociálních službách a jejich nelehký úděl při péči o nemocné klienty, kteří svou profesí ale dělají velmi často srdcem a péče o nemohoucí se stala jejich životním posláním. ■

Alena Sakařová: „Jednoznačně doporučuji absolvování tohoto kurzu“

Mgr. Alena Sakařová,
ředitelka Domova pro seniory Bechyně

Virtuální realita demence je oficiální název kurzu, který pořádá Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR jako již několikátý svůj unikátní kurz. A protože jsem osoba zvědavá, nedalo mi to a na kurz jsem se přihlásila, a to také proto, abych se přesvědčila, zda má význam do takového kurzu posílat své zaměstnance, když je ve své podstatě již desátým rokem kontinuálně vzděláváme v biografické koncepci péče o klienty s demencí a vybrané sestry a pečovatelky v originálu Psychobiografického modelu péče prof. Erwina Böhma. Došla jsem k závěru, že význam to má. Tady bych mohla své povídání ukončit, ale neudělám to a svěřím se vám se svými pocity a postřehy z kurzu.

Teorie, která je nezbytná pro pochopení souvislostí, bavíme-li se o syndromu demence (ne každý účastník kurzu má znalosti či zkušenosti s péčí o člověka s demencí), pro mě osobně byla dobrým připomenutím některých faktů o onemocnění, ale také vytržením z každodenní manažerské práce a svým způsobem návrat k myšlení zdravotní sestry, což je moje původní profese, které se rozhodně nechci vzdát a jsem na to, že jsem zdravotní sestra, náležitě hrdá. Pak přišel ten moment, kdy jsem si nasadila speciální brýle a „nazula si boty“ člověka s demencí. Najednou vám dojde spousta věcí, které jste někdy někde slyšeli o projevech demence, o potřebách těchto nemocných, o úpravě bydlení atd. Je to opravdu hodně zvláštní pocit a chví-

lemi mi bylo hodně „divně“, třeba při představě, že mě může toto onemocnění potkat a že... No nic, už zase utíkám do představ, co by kdyby. Na kurzu jsme mluvili také o zemích, kde mají péči o osoby se syndromem demence velmi dobře propracovanou. A protože tento kurz vznikl na základě spolupráce a inspirace s australskou společností Dementia Australia, šla jsem se na jejich webové stránky podívat. Už na začátku svého příspěvku jsem říkala, že jsem zvědavá, chcete-li zvědavá. Našla jsem tam opravdu velmi dobře propracovaný informační systém, který nabízí informace pro všechny zájemce o tuto problematiku. Nabídka je neskutečně široká jak pro profesionály, tak pro rodinné pečující, vzdělávací akce a kurzy nevyjímaje. V souvislosti s těmito informacemi jsem objevila i kanadský film *Away From Her* (Daleko od ní, r. 2006). Film s citem vypovídá o vyrovnávání se s Alzheimerovou chorobou u životního partnera. Je to film o nemoci, ale můžeme ho vnímat jako film o lásce, o lásce k člověku, který už není tím, kým býval, ale pohled na něj a jeho blízká přítomnost vyvolává mnoho krásných vzpomínek, které přetrvaly. I k tomu mě kurz dovedl. Dovedl mě k hledání dalších informací o nemoci samotné, ale také o poskytování péče, protože pokud pečujeme o klienty s touto nemocí, musíme vědět, že každý z těchto lidí je jedinečný a vyžaduje jedinečný přístup jak v péči, tak v péči o jeho duši. A moje resumé? Jednoznačně doporučuji absolvování tohoto kurzu.

Děkuji Asociaci poskytovatelů, že nám umožňuje podnětnou exkurzi do vnímání světa člověka s Alzheimerovou demencí. ■